

حکیده پایان‌نامه‌های

رشته علوم سیاسی مؤسسه آموزش عالی باقرالعلوم علیه السلام

عنوان: توسعه سیاسی در نهج البلاغه

استاد راهنما: حجة الاسلام دکتر محمد تقی آل سیدغفور

استاد مشاور: دکتر سیداحمد موثقی

دانشجو: حسن حجابی حقیقی

مقطع: کارشناسی ارشد

«توسعه» در ابعاد سیاسی، اقتصادی و فرهنگی با هدف تعالی و پیشرفت و بهروزی جامعه و حکومت، از آرمان‌ها و مطلوب‌های هر ملت و دولت است و روشن است که تبیین این مفاهیم متناسب با فرهنگ هر جامعه و ملت از مقدمات ضروری حرکت و اقدام در این راه به شمار می‌رود. آنچه در این پژوهش بدان پرداخته شده، تبیین مفهوم «توسعه سیاسی» و شاخص‌های آن در قالب «تئوری بحران» است که اندیشمندانی چون آلموند، کلمن و لوسین پای مطرح کرده‌اند و سپس سنجش محتوایی این شاخص‌ها در چارچوب فرهنگ سیاسی اسلام و به طور مشخص بر اساس دیدگاه‌های امام علی علیه السلام است. بدین مقصود شاخص‌های «هویت»، «یکپارچگی» و «مشارکت» در جهت تکوین «ملت» مورد بحث و بررسی قرار گرفته و محورها و عوامل شکل‌گیری هر یک از این شاخص‌ها، ابتدا از دیدگاه نظریه پردازان بحران مطرح گردیده و آنگاه دیدگاه‌های امام علی علیه السلام در باب مبنا و محور و عوامل شکل‌گیری هر یک از این شاخص‌ها و وجوه تمایز دیدگاه امام علیه السلام ارائه و تبیین شده است. همچنین شاخص‌های «مشروعیت»، «نفوذ» و «توزیع» به طور جداگانه، با هدف

تبیین بحث «دولت» سازی، ابتدا از دیدگاه اندیشمندان سیاسی مطرح گردیده و در پی هر بحث، دیدگاه‌های امام علی علیه السلام بر سیاق مباحث پیشین، در باب مبانی نظری و معیارها و راه‌های اجرایی متناسب با هر یک از شاخص‌ها، همراه با وجوه تمایزها، تبیین گردیده است.

عنوان: بررسی اندیشه سیاسی ابوالولید محمد بن احمد بن رشد اندلسی

استاد راهنما: حجة الاسلام دکتر داود فیرحی

استاد مشاور: حجة الاسلام دکتر نجف لک زایی

دانشجو: محمد سلمان

مقطع: کارشناسی ارشد

موضوع اصلی این پژوهش، بررسی چپستی اندیشه سیاسی ابن رشد است و این که این اندیشه، معطوف به طرح کدام الگو از نظام سیاسی و با چه ویژگی‌های است. این پژوهش در دو بخش «زمینه‌های شکل‌گیری اندیشه سیاسی» و «منطق درونی» سامان یافته است. فرضیه‌ای که ارائه شده این است که اندیشه سیاسی ابن رشد فلسفی بوده و در صدد ارائه گونه‌ای از مدینه فاضله است که قابلیت تحقق را دارد و در آن تأکید بر پایه افعال شایسته به جای آرای پسندیده شده است. در مدینه فاضله ابن رشد، روال و مشی سیاسی بر اعتدال در امور و اقناع اتباع، و اقتصاد طبیعی برای نفع عموم، و پوشش به نیازهای عمومی قرار دارد. زمامدار و اتباع، افرادی اند که آراسته به عدالت، عفت، علم دوستی، و برخوردار از فضایل علمیه و عملیه و پیرو قانون عقل هستند. افعال زمامدار محدود به حدود تعیین شده در قانون و همین قانون را مانع از بروز و ظهور استبداد می‌دانست. بر این اساس اتباع و حاکمان، همیشه در پی شناسایی و دفع مفسد و بررسی علل و عوامل ظهور و افول مجامع انسانی می‌باشند. ابن رشد زنان را مستعد پذیرش ریاست و اداره می‌شمرد و بسنده کردن به تدبیر منزل و پرورش نسل اگر چه مهم‌ترین کارویژه آنان است، ولی می‌توانند تصدی امور نظامی و اقتصادی را نیز داشته باشند. آزادی زنان در این حد و دعوت به مشارکت در جمیع شؤونات، مختص به ابن رشد می‌باشد. انواع الگوی فاضله عبارتند از: الگوی ریاستی مقیده به قانون که حاکم، فردی حکیم، نیاز شناس و برخوردار از قوه اقناع و تخیل قوی و قدرت بر جهاد و معارضه با دشمنان می‌باشد؛ الگوی امامیه یا افاضل - نقطه عطف اندیشه سیاسی ابن رشد علی‌رغم این که اندیشه حاکم

در آن دوره، نظریه خلافت بود - می‌باشد که در آن، به جای تأکید بر رأی پسندیده، تأکید بر افعال شایسته است و حاکم آن، فردی برخوردار از تجربه عملی، عامل به فضایل، بهره‌مند از همت بلند و قوت ایمان است. در این الگو جوانان و زنان مشروط به ثبات فکر و رهیدگی از لذات، می‌توانند قدرت سیاسی را پذیرا شوند؛ الگوی شورایی که حاکم آن، یک نفر جهادی، و فرد دیگر فردی عارف به سنن و اوامر شرعی می‌باشد الگوی دیگری است که وی مطرح کرده است.

عنوان: حاکمیت پایدار و نظریه‌های ولایت فقیه

استاد راهنما: دکتر حاتم قادری

استاد مشاور: حجة الاسلام دکتر محمد تقی آل سیدغفور

دانشجو: مهدی قاسمی

مقطع: کارشناسی ارشد

آسایش و آرامش اجتماعی یکی از اهداف مهم هر نظام جهت‌دست‌یابی به آرمان‌های بلند ملی و توسعه است. چگونه می‌توان با خاطری آسوده و فراغت بال چشم به آینده‌ای روشن و امیدبخش دوخت و برای رسیدن به اهداف بزرگ انسانی بدون دغدغه برنامه‌ریزی کرد. پژوهش کنونی نگاهی دارد به این مسأله و این که یک نظام سیاسی در پرتو کدام یک از نظریه‌های متعدد ولایت فقیه - که گاه بیش از ده مورد از آن شناسایی شده - حاکمیتی با دوام و با ثبات جهت‌سیر در مسیر اهداف یاد شده ایجاد می‌کند. البته در این تحقیق گونه‌های مختلف نظریه‌های ولایت فقیه در دو طیف کلی انتخاب و انتصاب بررسی شده و با معیارهای نظام‌های با ثبات محک زده شده است. پس از تعاریف و اصطلاحات و طبقه‌بندی حاکمیت‌ها در دوره‌های مختلف به مسأله مهم «امر اجتماعی» پرداخته شده و چگونگی تأثیر آن در پایداری یا عدم پایداری حاکمیت‌ها مورد بحث قرار گرفته است و چنین نتیجه‌گیری شده که تغییرات اجتماعی همواره نظام‌ها را در معرض فرسایش قرار می‌دهد. چنانچه سیستمی بتواند با اوضاع و احوال اجتماعی دگرگون‌شونده خود را منطبق سازد بقای خود را تضمین کرده است.

عنوان: رابطه قدرت و اخلاق از دیدگاه قرآن کریم

استاد راهنما: دکتر علیرضا صدرا

استاد مشاور: حجة الاسلام دکتر نجف لک زایی

دانشجو: عصمت کیخا

مقطع: کارشناسی

پژوهش حاضر، تلاشی است برای بررسی رابطه قدرت و اخلاق در قرآن کریم و فرضیه پژوهش این است که این رابطه به غایت قدرت از نگاه هر جامعه بستگی دارد. جامعه‌ای که غایت قدرت را سعادت حقیقی بداند، قدرت را ابزار تحکیم اخلاق قرار می‌دهد. قرآن مجید غایت قدرت را سعادت حقیقی می‌داند؛ لذا قدرت را ابزار اخلاق می‌داند. از دیدگاه قرآن، منشأ همه امور خداست و قدرت مطلق در اختیار خداست و همه چیز ماهیت از او بی و به سوی او بی دارد و خداوند ابزار شناخت راه درست را در اختیار بشر قرار داده است؛ یعنی قدرت، وحی، عقل، نبی، اختیار، اراده، و لذا خطوط را مشخص کرده است و انسان را مختار آفریده تا در مسیر الهی گام بردارد یا در مسیر نادرست. از آن جا که محور اخلاق در اندیشه قرآنی، کرامت و شرافت نفس است، اولین عنصر خودسازی است که فراهم کننده راه راست برای خداشناسی سعادت و تعالی است. سعادت‌ی که با تقرب به خدا میسر می‌شود و رسیدن به خدا به وسیله ایمان و عمل صالح ممکن است و انسان‌ها می‌توانند با تغییر محتوای باطنی خود و گام گذاشتن در مسیر ایده‌آل برتر یعنی «الله» به مرحله ایمان برسند و با انجام عمل صالح، جامعه را به سوی تعالی و سعادت رهنمون شوند و سیاستمداران نیز ابتدا به خودسازی خود بپردازند و سپس به تدبیر جامعه به سوی خیر و اخلاق و سعادت بپردازند. بنابراین برای رسیدن و تحقق اخلاق در جامعه باید ابزاری به نام «قدرت» در دست داشت تا بتوان هدایت جامعه را در دست گرفت.

عنوان: مذاکرات صلح خاورمیانه، شکل‌گیری و پیامدها در دهه ۹۰

استاد راهنما: دکتر عبدالقیوم سجادی

استاد مشاور: دکتر ابراهیم متقی

دانشجو: مریم فودازی

مقطع: کارشناسی

پژوهش حاضر در صدد است تا ریشه‌ها و زمینه‌های تاریخی مذاکرات صلح خاورمیانه را مورد بررسی قرار دهد. برای دستیابی به این منظور، ابتدا تاریخچه‌ای از چگونگی شکل‌گیری دولت اسرائیل و جنگ‌های اعراب و اسرائیل به همراه نتایج این جنگ‌ها بیان گردیده و پس از آن، روند مذاکرات صلح خاورمیانه بررسی شده است. این مذاکرات از کنفرانس «۲ + ۶» یا «صلح مادرید» آغاز و به‌وای ریورر ۲ ختم می‌گردد. سؤال اصلی این نوشتار درباره علل و زمینه‌های واقعی شکل‌گیری مذاکرات صلح خاورمیانه است. در پاسخ به این مذاکرات، دو فرضیه ارائه شده است:

۱. مذاکرات صلح خاورمیانه در دهه ۹۰ تحت تأثیر فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی است. پاسخ به این فرضیه با استدلالاتی که در باب زمینه‌های تاریخی حضور قدرت‌های بزرگ در خاورمیانه و نیز زمینه‌های تاریخی صلح که پیش از دهه ۹۰ مطرح می‌گردد منفی خواهد بود.

۲. مذاکرات صلح خاورمیانه تحت تأثیر رویکرد عملگرایانه نخبگان سیاسی اسرائیل - فلسطین است. این فرضیه پس از بررسی‌هایی در زمینه نقش نخبگان و چگونگی عملکرد آنان در قبال مذاکرات صلح و تأثیراتی که به‌گونه‌ای مستقیم یا غیرمستقیم در روند مذاکرات داشته‌اند مورد تأیید قرار گرفته و در چارچوب نظریه روزنا، نقش نخبگان را در زمینه مذاکرات صلح مؤثرتر از سایر عوامل معرفی می‌کند. در پایان ضمن اشاره به «طرح نقشه راه» که آخرین واگن از قطار مذاکرات صلح خاورمیانه می‌باشد، عواقب و نتایج آن مورد بررسی قرار گرفته است.

عنوان: علل تحول سیاسی از دیدگاه امام خمینی (ره) (با تأکید بر انقلاب اسلامی ایران)

استاد راهنما: دکتر سیدرحیم ابوالحسنی

استاد مشاور: حجة الاسلام دکتر محمد تقی آل سیدغفور

دانشجو: هادی عاطفی

مقطع: کارشناسی

دو مفهوم فرهنگ و انقلاب از دیر زمان از موضوعات مهم و اساسی در میان جامعه شناسان و تاریخ نگاران بوده و همواره در گفتارها و نوشته‌هایشان عنایت ویژه‌ای به آنها داشته‌اند. در این پژوهش که متشکل از یک مقدمه و سه فصل و یک نتیجه‌گیری است، تلاش شده که نقش عامل فرهنگ در تحولات و تغییرات ساختار سیاسی - اجتماعی ایران بیان شود. در این راستا، در فصل اول به چارچوب نظری و مفاهیم و متغیرات پرداخته شده و به این نتیجه رسیده‌ایم که رابطه تنگاتنگی میان فرهنگ و انقلاب وجود دارد. در فصل دوم به بررسی و تحلیل مکتب تشیع، فرهنگ، نیروهای فعال جامعه و پتانسیل‌های موجود در جامعه ایرانی پرداخته شده و این نتیجه به دست آمده که رگه‌های اصلی و شریان‌های حیاتی فرهنگ ایرانی ممزوج با فرهنگ تشیع است و بر اساس معیارهای دینی و شیعی شکل گرفته و همواره در شرایط مختلف در پناه مکتب تشیع سرآمد و سلامت باقی مانده است. در فصل سوم نیز بحث مقداری مصداقی تر شده و روی انقلاب شکوهمند اسلامی ایران متمرکز شده‌ایم و حضور فرهنگ ناب و فعال را در ایران با تحلیل شرایط قبل از انقلاب و ویژگی‌های رژیم پهلوی و همین‌طور با تأکید بر بیانات بنیان‌گذار نظام مقدس اسلامی ایران بر فرهنگ اسلامی و دوران مبارزه مردم ایران نشان داده‌ایم و با تمسک و تمثیل به انقلاب اسلامی ایران ثابت کرده‌ایم که فرهنگ ناب اسلامی و شیعی در پیروزی انقلاب اسلامی ایران نقش ممتاز و برجسته‌ای را داشته است.

عنوان: مشارکت سیاسی زنان از نظر فقیهان معاصر شیعه

استاد راهنما: حجة الاسلام دکتر منصور میراحمدی

استاد مشاور: حجة الاسلام دکتر نجف لک زایی

دانشجو: زهرا حمیدی منفرد

مقطع: کارشناسی

مشارکت سیاسی که از آن به عنوان شرکت مستقیم و غیرمستقیم در سیاست گذاری عمومی یاد می شود، امروزه به عنوان مهم ترین رکن مشروعیت حکومت های مردمی به شمار می رود. سهم زنان از این مشارکت، که ما آن را در دو شاخص، مشارکت سیاسی مستقیم و غیرمستقیم بررسی کرده ایم، در نظام جمهوری اسلامی که بر اساس آموزه های دینی پایه ریزی شده، تابع دیدگاه های فقهی فقیهان شیعه معاصر است. در این پژوهش، سعی شده با توجه به آغاز تحولات در حوزه سیاست که از انقلاب مشروطه آغاز شده و تا به امروز ادامه داشته، با توجه به دیدگاه های فقیهان، میزان مشارکت، حدود، موانع و علل آن را توضیح دهیم. در انقلاب مشروطه فقیهان شیعه سهم اساسی برای زنان را قائل نبودند. بعد از انقلاب اسلامی و تغییرات اجتماعی، امام بسیاری از مشکلات مشارکتی زنان را حل کردند؛ هر چند در این حوزه مسائل حل نشده باقی مانده، ولی با توجه به تحولات، فرضیه اصلی، که طی آن با تغییر رژیم های سلطنتی به حکومت های دموکراتیک، مشارکت سیاسی زنان با تحولاتی همراه بوده ثابت می شود.

چکیده پایان نامه ها

عنوان: تبیین سیاست های عمومی از دیدگاه امام علی علیه السلام

استاد راهنما: حجة الاسلام دکتر محمد تقی آل سیدغفور

استاد مشاور: دکتر سید محمدعلی حسینی زاده

دانشجو: فاطمه سادات آل ایوب

مقطع: کارشناسی

پژوهش حاضر شامل یک مقدمه، پنج فصل و یک نتیجه گیری است: در مقدمه، بخش های مختلف طرح تحقیق آمده است. در فصل اول، چارچوب نظری و مفاهیم و متغیرها تبیین شده است،

که محور اصلی آن نظریه جان رالز و کارویژه‌های دولت از دیدگاه اوست. همچنین مفاهیم و متغیرهای این نظریه مورد بررسی قرار گرفته است. در فصل دوم، امنیت از زاویه اقتصادی بررسی شده و اصول کلی امنیت اقتصادی از قبیل امنیت اقتصادی و تأمین نیازهای فردی، امنیت اقتصادی و تجارت، امنیت اقتصادی و مالیات، از منظر امام علی علیه السلام مورد توجه قرار گرفته است. در فصل سوم به بررسی رشد شخصیت فردی و گسترش آموزش و پرورش پرداخته شده، عوامل مؤثر در شکل‌گیری شخصیت انسان از قبیل عوامل طبیعی، عامل وراثت و صفات بیان شده و به طور کلی به بحث آموزش و پرورش و توسعه آن، اختصاص یافته است. در فصل چهارم، موضوع آزادی، حدود و اقسام آن همچون آزادی فلسفی، آزادی سیاسی، آزادی اقتصادی، آزادی شخصی و آزادی معنوی برای مردم، تشریح شده است. در فصل پنجم، که فصل نهایی است، خدمات عمومی و ارتقای بهداشت مد نظر قرار گرفته و به موضوع بهداشت جسم و روح از دیدگاه امام علی علیه السلام پرداخته شده است. این مهم را امری ضروری برای ایجاد جامعه سالم قلمداد کرده‌ایم. در نتیجه‌گیری نهایی، بین نظریه جان رالز و دیدگاه امام علی علیه السلام هماهنگی اجمالی برقرار شده است؛ با این توضیح که نظریه جان رالز در مقایسه با دیدگاه امام علی محدود و سطحی است، در حالی که امام زاویه وسیع‌تری را چشم‌انداز حقیقی پیش روی دولت می‌داند که در تحقق آرمان‌های الهی نقش عمیق و اساسی ایفا می‌کند.

عنوان: جایگاه افکار عمومی در حکومت اسلامی از دیدگاه امام خمینی (ره)

استاد راهنما: حجة الاسلام دکتر منصور میراحمدی

استاد مشاور: حجة الاسلام سیدمحمد رضا شریعتمدار

دانشجو: زینب رفیعی

مقطع: کارشناسی

در پژوهش حاضر این سؤال اصلی مطرح شده که آیا افکار و آرای مردم در حکومت اسلامی از دیدگاه امام خمینی (ره) تأثیر دارد یا خیر؟ در پاسخ به این سؤال، این فرضیه را به آزمون گذاشتیم که از نظر امام خمینی (ره) افکار عمومی مبنای تأسیس حکومت نبوده، بلکه در کارآمدی و نیز تصمیم‌گیری‌های سیاسی نقش اساسی ایفا می‌کند. در فصل اول پژوهش، به ارائه تعریف و مفهوم افکار عمومی و نیز تأثیری که این پدیده در تأسیس حکومت دارد پرداختیم. در این قسمت به عنوان

چارچوب نظری به تئوری قرار داد اجتماعی اشاره کردیم و همچنین جایگاه آن را در تصمیم‌گیری‌های سیاسی به صورت نظری مطرح نمودیم. پس از بحث نظری، در فصل دوم به جایگاه و نقش آرای مردم در تأسیس حکومت از نظر امام خمینی پرداختیم و به این نتیجه رسیدیم که ایشان افکار عمومی را مبنای تأسیس حکومت ندانسته، اما در کارآمدی حکومت مؤثر می‌دانستند. همچنین در فصل سوم به جایگاه این پدیده در تصمیم‌گیری‌های سیاسی مطابق دیدگاه امام خمینی اشاره شده و دیدیم که ایشان به نقش مؤثر و کارآمد آرا و افکار مردم در تصمیم‌گیری‌ها تأکید داشتند و آن را مؤثر می‌دانستند.

عنوان: مشارکت سیاسی در قرآن (با تأکید بر تفسیر نمونه)

استاد راهنما: حجة الاسلام دکتر محمد تقی آل سیدغفور

استاد مشاور: حجة الاسلام دکتر منصور میراحمدی

دانشجو: نفیسه جلالی

مقطع: کارشناسی

پژوهش حاضر با هدف تحقق الگویی مطلوب از دیدگاه قرآن در باب مشارکت سیاسی، این پرسش را مطرح می‌سازد که بر اساس آیات قرآن، فعالیت‌های سیاسی در فرآیند نظام سیاسی از چه نوعی است؟ همچنین در پاسخ به پرسش این فرضیه مطرح می‌گردد که با توجه به ساز و کارهای ارائه شده از مشارکت سیاسی در قرآن، فعالیت‌های سیاسی در فرآیند نظام سیاسی قرآن از نوع مشارکت جویانه است. جهت بررسی فرضیه، نظریه ساختاری - کارکردی آلموند چارچوب نظری بحث قرار گرفته است. بر طبق دیدگاه وی، نظام سیاسی در سه سطح نظام، فرآیند و سیاست‌گذاری قابل بررسی است. در این پژوهش صرفاً بخش فرآیند سیاسی شامل مراحل سه‌گانه تصریح منافع، تألیف منافع و سیاست‌گذاری مورد بحث است که عمده مباحث مربوط به مشارکت مؤثر شهروندان در این بخش است. از این رو طی فصول متعدد، آیاتی از قرآن در خصوص مراحل فرآیند سیاسی، تصریح، و مؤلفه‌های مربوط به هر یک از آنها همچون بحث آزادی، احزاب و ساز و کارهای مشارکت سیاسی بررسی می‌گردند. در نهایت با توجه به تقسیمات آلموند از فرهنگ سیاسی و همچنین انواع فعالیت‌ها در فرآیند نظام سیاسی، این نتیجه به دست می‌آید که فرهنگ سیاسی قرآن، مشارکتی و

فعالیت‌های سیاسی در فرآیند سیاسی قرآن نیز از نوع مشارکت جویانه است.

عنوان: بینش سیاسی حضرت زهرا علیها السلام (با تأکید بر دو خطبه ایشان)

استاد راهنما: دکتر علیرضا صدرا

استاد مشاور: حجة الاسلام دکتر محمدمهدی گرجیان

دانشجو: عذرا بابا کریمی

مقطع: کارشناسی

پژوهش حاضر در پی پاسخ به این سؤال است که بینش سیاسی حضرت زهرا علیها السلام چیست؟ آیا می‌توان دلیل رفتارهای سیاسی حضرت زهرا علیها السلام را همین عامل دانست؟ در پاسخ فرضیه ارائه شده که بینش سیاسی حضرت زهرا کشف روابط و ضرورت‌های میان اجزای نظام سیاسی از جمله امامت و نظام امت بود و این مسأله عامل رفتارهای سیاسی ایشان بود. از آنجا که در اندیشه شیعه قول و فعل و تقریر معصوم حجت است و حضرت زهرا نیز به عنوان یک زن الگو، عالم و معصوم پذیرفته شده، بررسی رفتارهای ایشان ضروری به نظر می‌رسد. در این تحقیق نیز دو خطبه‌ای که ایشان ایراد فرموده‌اند، برای نمونه انتخاب شد. بررسی دقیق این خطبه‌ها ما را به بینش سیاسی حضرت زهرا که بر اساس باورها و آگاهی‌ها و ارزش‌های توحیدی استوار است رهنمون می‌کند که باور به مبدأ و معاد و جهان هستی در تمام خطبه‌های ایشان جاری است. بررسی مفاهیم ایدئولوژی و ویژگی‌های آن و ارکان جهان بینی در خطبه‌ها ما را به ایدئولوژی سیاسی مطرح در خطبه نزدیک می‌کند. سپس بررسی نظام سیاسی اسلام در خطبه‌ها و عدم مشروعیت سیاسی نظام خلافت انحرافی از دیدگاه حضرت زهرا ما را به بحث ضرورت دولت و بسط ید امام در خطبه‌ها و نقش مردم در عدم ایجاد اقتدار برای امام راهنمایی می‌کند. همچنین بررسی نظریه سیاسی امامت و محوریت آن در خطبه‌ها نشان می‌دهد که رفتارهای سیاسی حضرت زهرا از جمله ایراد خطبه، وصیت سیاسی نه بر اساس احساس بلکه بر اساس بینش همه جانبه ایشان از مسائل اسلامی و سیاسی صورت گرفته است و هدفی جز آگاهی دادن به حاضران و آیندگان در مورد مسأله خطیر امامت و ولایت نبوده است؛ لذا این رفتارها دلیلی بر این مدعاست که رفتارهای حضرت زهرا عقلانی معطوف به ارزش بوده است و بر اساس بینش روشنگرانه ایشان صورت گرفته است.

عنوان: موانع تحقق جامعه مدنی در دوره اول ریاست جمهوری سید محمد خاتمی

استاد راهنما: دکتر سیدرحیم ابوالحسنی

استاد مشاور: حجة الاسلام دکتر نجف لک زایی

دانشجو: علی اصغری

مقطع: کارشناسی

این تحقیق در صدد پاسخ به این پرسش بوده است که «چه عواملی مانع تحقق جامعه مدنی در دوره اول ریاست جمهوری آقای خاتمی بوده است؟ در بخش اول به تعریف جامعه مدنی در لغت و اصطلاح و سپس تبیین مفهوم آن از دیدگاه متفکران سیاسی غرب و نیز از نظر آقای خاتمی پرداخته ایم. جامعه مدنی مورد نظر آقای خاتمی ریشه در مدینه النبی دارد و جامعه مدینه النبی تفاوت ماهوی با جامعه مدنی غرب دارد. در بخش دیگر، انواع فرهنگ سیاسی بررسی شده و فرهنگ سیاسی از دیدگاه آلموند به سه نحو محدود، تبعی و مشارکتی توضیح داده شده است. در ادامه به فرهنگ سیاسی ایران در دو دوره قبل و بعد از انقلاب چنین اشاره شده که فرهنگ سیاسی قبل از انقلاب دارای مؤلفه‌هایی چون اقتدارگرایی، خشونت و ستیز، توهم توطئه، تقدیرگرایی و مطلق‌گرایی بوده است و فرهنگ سیاسی بعد از انقلاب سه وجه مختلف اقتدار کارزماتیک، الیگارشیک و دموکراسی را به خود گرفته است. در ادامه به بررسی کمی و آماری دو شاخصه از جامعه مدنی (مطبوعات و احزاب) در دو دوره قبل از دوم خرداد ۷۶ و دوم خرداد ۷۶ تا سال ۷۹ پرداخته ایم. نتیجه این که مجموع نشریات مجوز گرفته و منتشر شده و تیراژ نسخه‌های مطبوعات در کشور در این دوره چهار ساله نسبت به قبل دو برابر شده است و مجموع احزاب سیاسی که مجوز فعالیت سیاسی دریافت کرده‌اند نسبت به دوره قبل به سه برابر افزایش یافته است. همچنین حقوق مطبوعات و احزاب، موانع رشد آنها و دلایل موافقان و مخالفان رشد آنها تبیین شده است. و در این راستا عملکرد مطبوعات در هنجار شکنی‌ها و دفاع از آزادی، و مقابله نهادهای سنتی با این رفتارها در این سال‌های مزبور بیان شده است.

عنوان: ویژگی‌های حکومت حضرت مهدی (عج)

استاد راهنما: دکتر علیرضا صدرا

استاد مشاور: حجة الاسلام دکتر منصور میراحمدی

دانشجو: نرجس عبدیائی

مقطع: کارشناسی

پژوهش حاضر در صدد پاسخ به این سؤال است که مهم‌ترین ویژگی‌های حکومت حضرت مهدی (عج) چیست؟ در پاسخ آمده است رهبری جامع و کامل، علم محوری و عدالت محوری سه ویژگی عمده حکومت حضرت است. حکومتی تحت رهبری جامع و کامل امام معصوم که دارای خصایص ائمه و انبیاست و کارگزاران این حکومت جهانی که، همان منتظران ظهور حضرت حجت (عج) هستند، از ابتدای خلقت تا عصر ظهور، نخبگان عالم و کارگزارانی با ویژگی‌های شایسته به اندازه‌ای که مطیع و منقاد امامشان هستند و از او کسب فیض می‌کنند. در نظام سیاسی وسیع مهدوی با ابزار حکومتی خارق العاده و پیشرفته، سیره مهدوی و عصمت را در میان اجتماع فاضل و خردمند و یکتاپرست آن عصر، پرورش می‌دهند. علم و آگاهی، اجتماع مهدوی را در تمام سطوح شامل می‌شود و قدرت فهم و درک بشر به نهایت خود می‌رسد و امنیت در تمام جنبه‌ها و عدالت در ذات افراد یا در ساختار حکومتی آن عصر موج می‌زند وضعیت اقتصادی در آن عصر یکسره عالی و متعالی است و این ناشی از تلاش و کار رهبران حکومتی و نیز اجتماع مهدوی برای استفاده بهینه از منابع گرانبها و بسیار زیاد طبیعی است و علت دیگر آن، همان حاکمیت عدالت جهانی می‌باشد. در آن عصر دیگر ثروتمندی نیست که از کثرت ثروت او فقرایی به وجود آیند، در آن عصر کسی صاحب دنیایی ثروت نیست و کسی هم بی پول و بی خانمان یافت نخواهد شد. عدالت حاکم در آن عصر و استفاده بهینه از منابع و مدیریت عالی، همه را از هر نوع نیاز مادی، غنی می‌کند تا جایی که کسی را یافت نخواهند کرد در تمام جهان و اقصی نقاط آن که به او زکات دهند و زکات‌ها، بر دستان افراد می‌ماند. طرح حکومت مطلوب مورد توجه منابع اصیل اسلام، شناخت امام عصر و برنامه‌ها و اهداف او در عصر غیبت و ظهور، رفع برخی ابهامات ایجاد شده درباره موضوع، ارائه الگوی کامل و جامع حکومتی برای حکومت‌های اسلامی و مقایسه تحلیلی حکومت دینی مهدی و حکومت فلسفی فارابی را می‌توان از دستاوردهای پژوهش حاضر برشمرد.